

Adautación del enseñu d'asturianu al Marcu común européu de referencia pa llingües (MCER)

INACIU GALÁN

RESUME

L'autor fai un repás al nuevu espaciu xeneráu dende l'añu 2001 cola puesta en marcha del *Marcu común européu de referencia pal deprendizaxe, enseñu y evaluación de llingües* (MCER), apurriendo exemplos d'ámbitos llingüísticos averaos al del asturianu. L'artículu conviértese asina nun análisis fondu a la situación del asturianu nel ámbitu de la formación llingüística p'adultos, xenerando una propuesta d'aición pa la puesta en marcha d'un procesu d'homologación col MCER pa la llengua asturiana.

PALLABRES CLAVE: asturianu, marcu européu de referencia pa llingües, MCER, Conseyu d'Europa, formación, educación, deprendizaxe de llingües.

ABSTRACT

The author provides an overview on the new space generated by the *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, and Assessment* (CEFR) since its establishment in 2001, giving examples of linguistic areas close to that of Asturian language. The article becomes thereby a deep analysis of the situation of Asturian language in the field of adult language teaching, giving rise to a proposal of action for a standardisation process of Asturian language according to the

KEYWORDS: asturian language, Common European Framework of Reference for Languages, CEFR, Council of Europe, teaching, education, language learning.

1. ENTAMU: LA EUROPA DE LES LLINGÜES Y EL MCER

Nuna Europa converxente y nun mundu cada vegada más estandarizáu y nel que ye necesario midir, evaluar y facer comparanza con más precisión, la necesidá d'estandarizar l'enseñu de les llingües convirtióse en dalgo imprescindible de lo que munchos espertos entamaron a ser conscientes de magar los años cincuenta del sieglu pasáu y n'especial, dende los años setenta, cuando'l Conseyu d'Europa empicipia a esmolecese daveres pol estudiu d'esta cuestión.

Nel ámbitu européu fáense más de 200 llingües y la Xunión Europea y otres instituciones europees nun tardaron en ser conscientes de la necesidá de poner

en marcha midies que permitieren homologar los niveles de aprendizaxe de les distintes llingües europees, rexies hasta non va munchu per aciu d'estremaos sistemas de niveles de cada estáu o inclusive, con dellos modelos diferentes cuando nel estáu esistien delles llingües oficiales y éstes cuntaben con sistemas de formación en funcionamientu.

En payares de 1991 celébrase en Rüsclikon (Suiza) un Simposiu Intergubernamental embaxo'l títulu «Transparencia y coherencia nel enseñu de llingües n'Europa: oxetivos, evaluación, certificación» nel que s'afiten les bases de lo qu'habría ser un sistema común européu que regulara y sobre manera, estandarizara, los niveles reconocíos per aciu de cursos y esámenes de competencias llingüístiques.

Una de les conclusiones más destacaes d'esti Simposiu foi l'encamientu a les instituciones europees de crear un documentu de referencia qu'afalare la cooperación ente les instituciones educatives de los estremaos estaos, proporcionar un encontu sólidu pa la mutua reconocencia de certificaos de llingües, asina como'l sofitu al profesoráu, entidaes entamadores de cursos y alministraciones educatives, pa la organización del enseñu nos estremaos niveles (García Santa-Cecilia, 2003).

El Conseyu d'Europa pon marcha entós un grupu de trabayu formáu pol Dr. J. L. M. Trim (Director del Proyeutu), el caderalgu D. Coste (Ecole Normale Supérieure de Fontenay/Saint Cloud, CREDIF, Francia), el Dr. B. North (Eurocentres Foundation, Suiza) xunto al Sr. J. Sheils (Secretaría) que redacta col sofitu d'otres persones ya instituciones un documentu que diba marcar el futuru del enseñu de llingües n'Europa, el perconocíu *Marcu común européu de referencia pal aprendizaxe, enseñu y evaluación de llingües* (N'adelante referímonos al mesmu como *MCER*), que va suponer la necesaria adaptación de los sistemas de nivel de conocencia llingüística al marcu común establecíu dende entós.

Ye coincidiendo col Añu Européu de les Llingües, en 2001, cuando'l Conseyu d'Europa presenta'l *MCER*, que les estremaes instituciones van asumiendo pasu ente pasu, adaptando caún de los niveles preesistentes al espaciu européu creáu con esti documentu. Un llabor que nun se fai d'un añu pa otru y que los estremaos gobiernos ya instituciones formatives fueron faciendo dapoco, a lo llargo de dellos años.

La forma d'enseñar llingües camudó abondo a lo llargo de los últimos tres sieglos. Hasta los años setenta del sieglu xx ensayáronse estremaos enfoques que diben surdiendo col envís de tratar de meyorar a los puestos en marcha enantes. Dende los años setenta *l'enfoque comunicativu* ye la metodoloxía más aceutada (Martín, 2009: p. 67) y usada nes aules, anque los métodos estructurales anteriores entá tienen munchu puxu ya inflúin nos materiales creaos pal aprendizaxe, na forma de poner clases d'idiomes y na forma d'estudialos. El modelu nel que s'enconta'l *MCER* ta basáu nel enfoque comunicativu y na nueva conceición nel

deprendizaxe de les llingües, basáu na consecución de competencies per parte del falante.

2. EL LLARGU CAMÍN DEL ASTURIANU HACIA LA HOMOLOGACIÓN

La llingua asturiana, pola so especial situación llegal dientro del estáu español, onde ye la única llingua –xunto col aragonés- que ta reconocida llegalmente pero nun ye oficial- tuvo siempres peculiares situaciones no que cinca a la presencia del idioma n'ámbitos oficiales d'enseñu.

Énte la falta d'unos estudios reglaos na Universidá d'Uviéu, la formación del profesoráu d'asturianu entama nel añu 1983 al traviés de los cursos pa la formación del profesoráu que pon en marcha l'Academia de la Llingua Asturiana por encargu de la Consejería d'Educación y Cultura del Gobiernu d'Asturies, dirixida entós por Manuel Fernández de la Cera.

L'Academia establez entós trés niveles *Cursu d'aniciu*, *Perfeicionamientu* y *Especialidá*, con 48 hores en diez díes y llar n'Uviéu y La Puela (Academia de la Llingua Asturiana, 1982–2014: p. 107-108). Magar la curtia formación que podía dase entós al profesoráu, víase yá una vocación por establecer un sistema más o menos reguláu per niveles, que taría en funcionamientu hasta l'aniciu de los títulos propios d'Espertu y Especialista en Filoloxía Asturiana que se pondríen en marcha na Universidá d'Uviéu pa la formación del profesoráu, de primaria y secundaria, de magar el cursu 1994-1995.

Estos títulos creaos pola Universidá d'Uviéu énte les torgues puestas poles autoridaes educatives españoles pa poner en marcha un títulu homologáu de Filoloxía Asturiana, supondríen la primer vegada na hestoria en que'l profesoráu d'asturianu diba tar formándose nel ámbitu universitariu, magar que con títulos non homologaos fuera de les llendes asturianes.

Sicasí, yá dende 1991, el Plan d'Estudios de Maxisteriu ufría les asignatures «Lengua Asturiana I» y «Lengua Asturiana II» (Aconceyamientu de Xuristes pol Asturianu, 2007: p. 12-13), lo que suponía tar nos planes oficiales d'estudios d'un títulu homologáu nel ámbitu estatal. Más tarde, en Filoloxía, tamién esistiríen asignatures asemeyaes dientro de la nomada «Tercera llingua».

En 2008 y dientro de los preparativos pa poner en marcha'l nuevu sistema européu apautáu na Declaración de Boloña de 1999, la Xunta de la entós Facultá de Filoloxía de la Universidá d'Uviéu votaba una propuesta pa crear un Maior de Filoloxía Asturiana. El profesor Félix Fernández de Castro presentó una enmienda que foi aprobada, por 34 votos a favor y 30 en contra, y que supunxo que la eliminación de los estudios de Filoloxía Asturiana enantes de que llegaren a aprobase.

El Rector nombra a José Antonio Martínez como nuevo Decano en funciones y se anuncia la creación de un Minor d'asturianu dentro del Grau de Llingües Modernes. Aunque era un paso inferior a la propuesta de crear un Maior de Filología Asturiana, los estudios d'asturianu daban un paso perimportante: la so entrada como estudios oficiales y homologaos en tol ámbitu européu. Esto asocedía'l xueves 20 de payares de 2008 por 63 votos a favor y namás 27 en contra.

Dempués llegó l'aprobación de la especialidá d'asturianu nel Master de Profesoráu de Secundaria y la Mención pal profesroáu de primaria na Escuela de Formación del Profesoráu, el 31 de marzu de 2009, con 58 votos a favor y 26 en contra. Anguaño los estudios pa la formación profesoráu d'asturianu tienen un estatus bien estremáu al que tenían va trenta años. Son oficiales y tán reconocíos dafechu nel marcu européu.

Sicasí, los cursos y niveles reconocíos poles instituciones que tienen en marcha cursos, casu de l'Academia de la Llingua Asturiana, al traviés de la so Universidá Asturiana de Branu, el Gobiernu d'Asturies, al traviés del Institutu Adolfo Posada o los conceyos al traviés de cursinos o universidaes populares, nun cuenten con un marcu de niveles conxuntu, comparable y homologáu col MCER.

Namás la Universidá d'Uviéu, con dellos cursos impartíos na Casa de les Llingües de magar el cursu 2012-2013, bien denominando a estos cursos al traviés del sistema de nomenclatura del MCER, aunque namás punxo en marcha cursos de nivel A1.¹

Si pa una llingua ensin problemes de minorización como'l castellán o l'alemán, esta ye una ferramienta útil, pa una minorizada como l'asturianu, la puesta en marcha d'esta estandarización de los niveles ye una necesidá que, amás, pue convertise n'oportunidá. Una llingua con vocación de futuru nun tien otra qu'adautase a esti sistema creáu pol MCER.

L'asturianu aspira a convertise en llingua con calter oficial, pelo menos nel marcu de la comunidá autónoma d'Asturies. Y llegáu esi momentu, y yá enantes poles disposiciones al respective de la Llei d'Usu y Promoción del Asturianu de 23 d'abril de 1998, habrá que formar o reconocer la conocencia d'asturianu de los funcionarios.

Nuna situación asina, cada puestu precisa de perfiles llingüísticos estremaos. Nun ye igual la necesidá de conocer l'asturianu (o'l grau de conocencia necesariu) nun funcionariu qu'atiende al públicu, que'l d'un funcionariu qu'ha de redactar escritos o otru que nun va tar trabayando nuna oficina y que namás fai un trabayu manual. Ye probable que nun principiu dalgunos nun vaigan precisar nengún grau de conocencia y qu'otros precisen una mayor o menor cualificación. Nun camín qu'habría empobinamos a una alministración bilingüe dafechu, que

---

¹[Asturiano 1 \(nivel A1\) 2014-15](#) [Consulta a 26 d'ochobre de 2014]

garantice los derechos llingüísticos de los ciudadanos.

La única manera de poder marcar estos niveles nos places y nos planes que se faigan pa formar al funcionariáu acordies con un modelu midible ya evaluable, ye'l MCER, que va permitir establecer les capacidaes que se demanden en función del perfil del puestu.

Nel ámbitu académicu la implementación del MCER pal enseñu de la llingua asturiana supondría afalar les posibilidaes del idioma pa introducirse con cursos o al menos con pruebas de nivel, n'universidaes d'otros llugares del estáu y del mundu, asina como n'entidaes tales como les Escueles Oficiales d'Idiomes o l'Institutu Cervantes, que dende va años fai cursos nos sos llares alrededor del mundu, non solo de castellán, sinón tamién de les demás llingües oficiales del estáu.

3. L'ADAPTACIÓN DEL ENSEÑU D'ASTURIANU AL MCER: ANÁLIS Y PROPUESTES

La especial situación de la llingua asturiana nel marcu xurídicu asturianu y estatal xenera delles duldes alrededor de quién habría llevar alantre esti procesu, de qué manera y con qué medios. Arriendes d'ello, ha cuntase cola disposición política pa llevar a estaya esti procesu, qu'unque ye un procesu téunicu d'homologación, yá vimos a lo llargo d'esti artículu con qué rocees y pilancos pue atopase nel camín.

Una de les primeres midíes qu'habríen llevase a estaya ye la torna oficial del propiu *Marcu común européu de referencia pal aprendizaxe, enseñu y evaluación de llingües* (títulu orixinal: *Common European Framework for Languages: Learning, Teaching, Assessment*) per parte de les instituciones asturianes, col envís de cuntar con un llinguaxe normativizáu, un consensu terminolóxicu a la hora de realizar otros documentos al rodiu de la cuestión. Esti ye'l documentu nel que s'enconta tol procesu y que va servir de guía nel llabor a poner en marcha.

Ye'l Gobiernu d'Asturies, al traviés de la Consejería d'Educación y Cultura quien ha ser, al nuesu xuiciu, el principal empobinador d'esti procesu d'homologación. Pelo menos, asina vieno asocediendo n'otros llugares, talos como Galicia, País Vasco o Cataluña, por falar d'ámbitos averaos al de nueso. Sicasí, por mor de la esperiencia que nesti campu tien l'Academia de la Llingua Asturiana, bien podía ser esta institución la que-y diere puxu a esti procesu con una propuesta firme que la Consejería d'Educación y Cultura podría acoyer y llevar alantre.

L'exemplu d'esti procesu d'adaptación nel País Valencianu bien pue ser un modelu pal casu asturianu. En 2008, la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià asoleyaba *Noves proves*, un documentu dedicáu a adaptar los estudios

TABLA 1: Niveles de llingües del Marcu européu común de referencia

Usuariu básicu		Usuariu independiente		Usuariu esperiméntau	
A1	A2	B1	B2	C1	C2
Aniciu (Breakthrough)	Ponte (Waystage)	Llinde (Threshold)	Avanzáu (Vantage)	Dominiu operativu efeutivu (Effective)	Dominiu o Maestría (Mastery)

de catalán que se facien hasta entós en territoriu valencianu al MCER que nel so entamu dexaba bien a les clares los sos conteníos y oxetivos:

«El llibre que tenen a les mans és el resultat d'un llarg procés d'adaptació i estudi del Marc europeu als certificats dels nivells de coneixements de valencià de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià. En este treball trobaran, per a cada un dels quatre nivells de coneixements de llengua, una explicació més detallada dels objectius i dels continguts, la nova estructura de les proves i, finalment, una mostra de cada una de les proves amb els criteris que s'utilitzaran en la correcció i avaluació d'estes.»
(Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià (2008))

Un documentu como esti bien podría ser l'entamu d'un procesu que probablemente habría ponese en marcha per aciu d'una xunta conformada por miembros de les entidaes implicaes yá na formación en llingua asturiana, la Conseyería d'Educación y Cultura, l'Institutu Adolfo Posada, la Universidá d'Uviéu y l'Academia de la Llingua Asturiana.

Un procesu asemeyáu ye'l que llevaron alantre les universidaes del País Valencianu al aprobar un conveniu² que regulaba les equivalencies de los cursos que veníen ufriendo hasta entós ensin tener un ordenamientu conxuntu, pa facilitar l'adautación al sistema nuevu y evitar les inseguridaes xurídiques que pudiera xenerar el procesu de converxencia col MCER.

La xunta creada a tal afeutu habría xenerar darréu los conteníos de cada nivel, acordies col sistema establecíu pola MCER, asina como poner los medios pa que s'asoleyaren los manuales necesarios pal deprendimientu de caún de los niveles per parte del alumnáu, que bien podría facese en forma de convocatoria pública abierta a editoriales, nun procesu asemeyáu al lleváu alantre pa xenerar los llibros de testu necesarios pa los estremaos niveles del sistema educativu asturianu (primaria, secundiara y bachilleratu).

²Tabla de equivalencias de los certificados de valenciano de la Universidad de Alicante [Consulta a 28 d'ochobre de 2014]

Con estos niveles afitaos y los sos programes de conteníos claros, sedrá'l momentu de proceder a dexar afitaes les equivalencies colos sistemas de niveles formativos de llingua asturiana qu'esistieron hasta l'adautación a esti Marcu de Referencia. Nós apurrimos una propuesta fecha d'una comparanza ente los programes de conteníos de los cursos y títulos esistentes hasta agora y los conteníos qu'inclúi'l MCER pa caún de los seis niveles qu'establez. En tou casu nun ye más qu'una estimación qu'habrá ser estudiada de forma fondera:

TABLA 2: *Propuesta d'homologación del sistema de niveles del asturianu al MCER*

A1	Prueba de conocencia básica de la Llingua Asturiana (ALLA) (Homologables: Cursu d'asturianu A1 de la Casa de les Llingües de la Universidá d'Uviéu)
A2	Nivel a crear
B1	Nivel Avanzáu de Llingua Asturiana (ALLA) (Homologables: Cursando Llingua Asturiana pelo menos nun 75% de los cursos de los ciclos del enseñu obligatoriu en primaria y secundaria)
B2	Nivel a crear (Homologables: Capacitación pa la traducción al asturianu (ALLA), cursos de formación del profesoráu hasta l'añu 1994, Cursando Llingua Asturiana pelo menos nun 75% de los cursos de los ciclos del enseñu obligatoriu en primaria y secundaria y los dos años de Bachilleratu completos)
C1	Nivel a crear (Homologables: Títulos propios Espertu y Especialista, Minor de Filoloxía, Mención de Maxisteriu y especialidá d'asturianu del Máster de Profesoráu de Secundaria, Bachilleratu y FP)
C2	Nivel a crear

Estes equivalencies habrán quedar afitaes y asoleyaes nel Boletín Oficial del Principáu d'Asturies (BOPA) pa la conocencia pública y pa la so oficialidá al respective de toles necesidaes de reconocencia de nivel que puedan precisar los usuarios. Asina ye como se solucionó la creación de los niveles nuevos europeos n'otros territorios, como Cataluña, onde les órdenes VCP/491/2009, de 12 de payares (DOGC núm. 5511, de 23.11.09)³ y VCP/233/2010, de 12 d'abril dexaron

³ORDRE VCP/491/2009, de 12 de novembre, per la qual es refonen i s'actualitzen els títols,

afitae estes correspondencies a tolos efeutos xurídicos necesarios.

Na nuesa propuesta d'adautación incluyimos tou tipu d'estudios, anque llinándomos namás a los títulos otorgaos por entidaes que formen parte de l'alministración. Paezmos importante afitar la equivalencia del percorriú pela asignatura de Llingua Asturiana colos niveles del MCER, col envís de da-y ciertu rangu y una mayor utilidá al enseño del asturianu nes escuelas ya institutos d'Asturies. Sicasí, ye importante asegurar que namás con una asistencia continuada a lo llargo de los años pue accese direutamente a la homologación col sistema européu de niveles.

Darréu la Consejería d'Educación y Cultura y l'Academia de la Llingua Asturiana tendríen de crear un sistema de pruebas adautaes a caún de los niveles, que se convocaríen nunes feches previstes cada añu, d'igual forma qu'agora convoca l'ALLA la *Prueba de conocencia de la Llingua Asturiana* nos meses de xineru y mayu.

El nuevu sistema permitiría presentase a cualesquier de los niveles, pasando pelos cursos correspondientes o ensin facelo, y namás acreitando'l nivel na prueba que s'estableza.

Llabor posterior d'esta xunta entamada sedría evaluar la implantación del sistema, facer control del llabor de les instituciones implicaes nel so desendolque, asina como dir afitando los niveles necesarios pa les places de funcionariáu, acordies coles necesidaes llingüístiques de cada puestu. Sedría tamién llabor d'esta xunta establecer les conocencies concretes de les distintos estayes de los servicios públicos (sanidá, educación, alministración, etc.) acordies colo qu'establez yá la Llei d'Usu del Asturianu nel so artículu quartu:

«Artículu.4 - *Usu alministrativu.*

Tolos ciudadanos tienen derechu a emplegar el bable/asturianu y a espresase nél, de pallabra y per escrito.

Va tenese por válido a tolos efeutos l'usu del bable/asturianu nes comunicaciones orales o escrites de los ciudadanos col Principáu d'Asturies.

El Principáu d'Asturies va afalar el conocimientu del bable/asturianu per tolos emplegaos públicos que desenvuelvan el so llabor n'Asturies; el conocimientu del bable/asturianu va poder ser valoráu nes oposiciones y concursos convocaos pol Principáu d'Asturies, cuando les característiques del puestu de trabayu y la naturaleza de les funciones que vaigan a desenvolverse lo requieran.»

Acordies con esti testu podría considerase valorable'l conocimientu d'asturianu en cualesquier puestu nel que seya necesario emplegar l'asturianu, sobre manera cuando'l funcionariu tenga de tar en contautu col ciudadanu de forma direuta o indireuta, pa poder garantizar el drechu espresáu enantes pola Llei, de poder dirixise a l'alministración n'asturianu.

---

diplomes i certificats equivalents als certificats de coneixements de català de la Secretaria de Política Lingüística [Consulta a 28 d'ochobre de 2014]

Con ello queremos dexar claro qu'estes midíes dependen más de la voluntá política coxuntural pa llevales alantre que d'otres cuestiones, pues la Llei d'Usu da cobertura llegal a la valoración del asturianu nes oposiciones, y al nun marcar un porcentaxe, esti poodría ser decisivu a la hora d'establecer la creación d'una plaza.

A costafecha pa esti trabayu punxímonos en contautu con Xosé Lluís Remis, coordinador d'Enseñu de Llingua Asturiana na Conseyería d'Educación y Cultura. Esplicanos que dende'l so departamentu llevóse alantre un previu y curtiu estudiu de les equivalencies de los estremaos niveles del sistema educativu asturianu y de los cursos de l'ALLA col sistema afitáu pol MCER. Sicasí, la Conseyería entá nun tien nengún documentu nesti ámbitu, anque por esti primer intentu tímidu paez que pue haber voluntá de llevar alantre esti procesu.

4. CONCLUSIONES

La llingua asturiana precisa apaecer homologada en tolos ámbitos posibles. La so situación feble fai necesario facela normal en tolos ámbitos posibles y esti ye unu de los que son factibles na situación llegal d'anguaño.

L'actual sistema de niveles creáu pola Academia de la Llingua Asturiana precisa una anovación adautada al MCER que permita algamar los estremaos niveles al traviés de pruebas. Anguaño pue facese namás el primer nivel, la *Prueba de conocencia de la llingua asturiana*. Sicasí, pal restu de niveles ye preciso desplazase a los cursos de la Universidá Asturiana de Branu, como internu a lo llargo de dos selmanes pal nivel Avanzáu y una selmana pa la Capacitación pa la traducción al asturianu.

Anque esti procesu ye bien beneficiosu pal alumnáu, que pasa per una esperiencia d'inmersión llingüística qu'a día de güei nun esiste nel sistema educativu asturianu, esta forma d'obtener el nivel nun s'establez dientro de los parámetros estandarizaos pa consiguir un nivel d'otres llingües del estáu español o de la Xunión Europea. Por ello ye necesario l'establecimientu de les pruebas de nivel citaes nel artículu, ensin ser precisu'l pasu per esti procesu d'inmersión.

La puesta en marcha d'esta adautación pue suponer importantes beneficios y una medra importante nel alumnáu matriculáu en cursos, asina como un reciclaxe de los alumnos que yá pasaren pela formación col sistema anterior y quieran agora pasar pelos nuevos niveles que se crearíen cola adautación al MCER.

En xeneral tamos falando d'un procesu relativamente cenciellu y que ye imprescindible pa que'l sistema d'enseñu del asturianu p'adultos se tome y pase pelos procesos estandarizaos que precisa una llingua moderna nel deprendizaxe, enseñu y evaluación.

REFERÈNCIES

- ACADEMIA DE LA LINGUA ASTURIANA (1982–2014): *Lletres asturianas: Boletín Oficial de l'Academia de la Llingua Asturiana*. Academia de la Llingua Asturiana, Uviéu.
- ACONCEYAMIENTO DE XURISTES POL ASTURIANU (2007): *Dictame xurídicu sobre'l conflictu llingüísticu n'Asturies*. Academia de la Llingua Asturiana, Uviéu.
- CONSEJO DE EUROPA (2002): «Marco común europeo de referencia para las lenguas». http://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/marco/cvc_mer.pdf.
- GARCÍA SANTA-CECILIA, Álvaro (2003): «Bases comunes para una europa plurilingüe: Marco común europeo de referencia para las lenguas: aprendizaje, enseñanza, evaluación». *Tarbiya*, (33): ps. 5–48.
- JUNTA QUALIFICADORA DE CONEIXEMENTS DE VALENCIÀ (2008): «Noves proves de coneixements orals, grau elemental, grau mitjà, grau superior». http://www.ceice.gva.es/polin/docs/jqcv_docs/l1libre.pdf.
- MARTÍN, Miguel Ángel (2009): «Historia de la metodología de enseñanza de lenguas extranjeras». *Tejuelo: Didáctica de la Lengua y la Literatura*, (5).